

ŘÍKÁME SI O MALÉR

CO SI KOUPIŠ? BRAMBORY, NEBO BANÁNY? HLOUPÁ OTÁZKA, ŘEKLO BY SE, ALE CENA NAŠÍ ZÁKLADNÍ POTRAVINY ROSTE, JE VYŠŠÍ NEŽ CENA BANÁNŮ. JE TO JIŽ TŘETÍ KOMODITA, KTERÁ NÁS UPOZORŇUJE NA PROBLÉM. I KDYŽ TO NA PRVNÍ POHLED TAK NEVYPADÁ, UPOZORNĚNÍ TO JE. BYLI BYCHOM BLÁHOVÍ, KDYBYCHOM TAKOVÉ UPOZORNĚNÍ PŘEŠLI MÁVNUTÍM RUKY. VZPOMEŇTE SI, JAK TO BYLO NEDÁVNO S CENAMI VAJEC A MÁSLA. A TEĎ JSOU TO BRAMBORY. NIC TO NEZNAMENÁ? OMYL!

Vraťme se tedy k bramborám. Ty patřily již od první republiky k našim hlavním plodinám. Máme k jejich pěstování vhodné klimatické podmínky především na Vysočině nebo v jiných výše položených kopcovitých lokalitách. Zatímco jsme dříve brambory málokdy museli dovážet a vlastní produkce nám stačila pokrýt spotřebu, dnes jsme závislí na jejich dovozu. Proč? Pěstování brambor není dotačně podporováno, snižuje se produkční plocha, a proto jich pěstujeme stále méně. Smáli jsme se, že soudruzi plánovali, ale dnes se zase pěstuje jen to, na co jsou dotace. Nedostatek brambor je tak konkrétní výsledek. Ano, ono bylo v zemích, odkud brambory dovážíme, i sucho. A tak se k nedostatku přidaly i komoditní spekulace a růst ceny je na světě. A ta cena se nejen udrží, ale možná i poroste, protože teprve v květnu/červnu se objeví nové brambory, a protože budou nové, zase se ta cena udrží, a tak bude nastavena vyšší hladina i pro další sklizně. A podobně se to vyvíjelo i s vejci a máslem.

Brambory jsou nejen naší základní potravinou, ale jsou zdrojem i pro generování další přidané hodnoty při zpracování do řady jiných potravin a také k výrobě škrobu. To je sice obecně známo, ale u nás výrobu brambor nepodporujeme, my si všechno raději dovezeme, že! A to přitom ani nevíme, v jakých půdách jsou kde brambory pěstovány a zda neobsahují rezidua z hnojiv či z kontaminované půdy. Úžasné. Ano, naším cílem musí být zajištění bohaté a pestré nabídky potravin, ale mělo by jít především o potraviny z domácích, českých zdrojů. Tedy z českého obilí, mléka, másla, vajec či masa. A musíme mít také komodity, ve kterých budeme naprosto soběstační – a k nim brambory bezesporu patří. V jiných zemích to umí, proč to tedy neumíme my? Je to důležité a důvodů je k tomu celá řada.

Určitě není problém zjistit, jak se u nás vyvíjí spotřeba klíčových komodit, např. obilovin, brambor, masa, a jaká je jejich domácí produkce. Pak nastavení správně nasměrovaných podpor včetně uvolnění administrativy spojené s rozšiřováním zemědělských ploch jsou jen technickou záležitostí. Jinou variantou může být najít řešení systémem výkupních cen, který se uplatňuje v zemích mimo EU. Takové výkupní ceny by mohly nahradit dlouhodobé nedostatky bruselského dotačního systému.

Brambory jsou tedy třetím varováním a upozorněním na vážné problémy v současném, na dotacích nastaveném systému. Ten nejenže se rozvíjí především na principu dalšího zvyšování podpory velkovýrob, soustředěných především do několika málo zemí EU, ale je spojen také s vysokou produkcí uhlíkové stopy v důsledku mnohočetných přeprav stojící mimo pozornost evropských ekologů! Současně je tento systém i snadným cílem neočekávaných vlivů a výkyvů, které zatím našly vyústění „jen“ v růstu cen. Ale u toho nemusí zůstat. Ze strategického hlediska je jakákoliv koncentrovaná výroba rizikem, které je třeba eliminovat například distribucí po ploše členských států EU. Je ke škodě EU, že se tímto problémem zatím vůbec nezabývá.

A až ho bude řešit, bude už pozdě nebo ho ponechá na národních vládách. Noviny ale stále plní články o expanzivních či válečných hrozbách a nebezpečích. Čteme, kolik % HDP máme vydávat na obranu, abychom byli připraveni vzdorovat nepříteli, ale ani v EU, ani u nás se vůbec nehovoří o opatřeních, kterých v takovém případě bude třeba k zabezpečení ochrany života obyvatelstva. Přitom na první místo patří právě zajištění dodávek potravin pro obyvatelstvo a nakonec i pro armádu. Nejsou-li tyto hrozby vážné, pak neděsme lidi. Ale jsou-li ty hrozby skutečně vážné, musíme se vážně zabývat také zajištěním vlastní výroby potravin. Proč? Je to prosté. V krizové situaci každá země zajistí dodávky především pro vlastní obyvatelstvo, začne vytvářet zásoby a omezí či zastaví vývoz. Tedy součástí obranných investic by měly být vedle nákupů různých vojenských technologií také vklady (investice) do zajištění potravinové soběstačnosti a všeho, co s výrobou potravin, jejich skladováním a distribucí souvisí. Potravina tedy je strategická surovina a patří do obranného plánování. Při výčtu hrozeb a nebezpečí se přitom zapomíná na neočekávané přírodní katastrofy, období sucha a neúrody a další nepříznivé události, kdy zajištění potravin a vody patří také k prvořadým povinnostem státu při ochraně obyvatelstva.

A tak si tedy řekněme, jsme na takové situaci připraveni? Máme snad dostatek potravin ve státních hmotných rezervách? A je u nás vůbec vůle se problémem soběstačnosti ve výrobě potravin zabývat? Zajistit výživu obyva-

telstva v případě neočekávaných událostí není jednoduché a bez dostatečné zemědělské výroby a výroby potravin si říkáme o velký malér. A na závěr doplňující poznámka. Výše uvedený názor není žádné strašení, je to jen reakce na veřejně publikované závažné informace o narůstajících bezpečnostních hrozbách.

Margit Balaščíková
poslankyně PSP ČR